



Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ 2026/2027 Informacje ogólne

BIOETYKA	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Stomatologii
Kierunek studiów	Lekarsko-dentystyczny
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne / niestacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	Rok V, semestr IX
Liczba przypisanych punktów ECTS	0,25
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Seminaria (7)
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	<input checked="" type="checkbox"/> zaliczenie na ocenę: <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> opisowe <input type="checkbox"/> testowe <input type="checkbox"/> praktyczne <input checked="" type="checkbox"/> ustne <input type="checkbox"/> zaliczenie bez oceny <input type="checkbox"/> egzamin końcowy: <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> opisowy <input type="checkbox"/> testowy <input type="checkbox"/> praktyczny <input type="checkbox"/> ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej, zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21 Sekretariat ul. Rybacka 1 piętro III pokój 303b
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wfbmiml/zaklad_historii_medycyny_i_etyki_lekarskiej
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając na

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		przyswojenie wiedzy teoretycznej w oparciu o system norm etycznych i prawnych
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Posiada znajomość norm prawnych i etycznych
	Umiejętności	Posługuje się normami etycznymi i prawnymi przy wykonywaniu zawodu
	Kompetencji społecznych	Posiada nawyk komunikowania się z pacjentem

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
lp. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zna i rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem i pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem	D.W4.	O, PS, PM, W
W02	zna i rozumie funkcjonowanie podmiotów systemu ochrony zdrowia oraz społeczną rolę lekarza i lekarza dentystry	D.W5.	O, PS, PM, W
W03	zna i rozumie zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej	D.W12.	O, PS, PM, W
W04	zna i rozumie imperatyw i wzorzec zachowania lekarza i lekarza dentystry ustalony przez samorząd zawodowy lekarzy i lekarzy dentystry	D.W14.	O, PS, PM, W
W05	zna i rozumie prawa pacjenta	D.W15.	O, PS, PM, W
W06	zna i rozumie historię medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem historii stomatologii	D.W16.	O, PS, PM, W
W07	zna i rozumie proces kształtowania się nowych specjalności w zakresie dyscypliny naukowej - nauki medyczne i osiągnięcia czołowych przedstawicieli medycyny polskiej i światowej	D.W17.	O, PS, PM, W
W08	zna i rozumie zasady etyki i deontologii lekarskiej, problemy etyczne współczesnej medycyny wynikające z dynamicznego rozwoju nauki i technologii biomedycznych, a także zasady etycznego postępowania lekarza dentystry	G.W27.	O, PS, PM, W
U01	potrafi uwzględniać w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych	D.U1.	O, PS, PM, WO, PS, PM, W
U02	potrafi dostrzegać i reagować na oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych	D.U2.	O, PS, PM, W
U03	potrafi budować atmosferę zaufania podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia	D.U4.	O, PS, PM, W
U04	potrafi podejmować działania zmierzające do poprawy jakości życia pacjenta i zapobiegania pogorszeniu się jej w przyszłości	D.U5.	O, PS, PM, W
U05	potrafi przeprowadzać rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii	D.U6.	O, PS, PM, W

U06	potrafi rozpoznawać przesłanki podjęcia działań lekarskich bez zgody pacjenta lub z zastosowaniem przymusu wobec pacjenta i stosować środki przewidziane przepisami prawa powszechnie obowiązującego	D.U9.	O, PS, PM, W
U07	potrafi pracować w zespole wielospecjalistycznym, w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym	D.U10.	O, PS, PM, W
U08	potrafi przestrzegać wzorców etycznych w działaniach zawodowych	D.U11.	O, PS, PM, W
U09	potrafi przestrzegać praw pacjenta	D.U12.	O, PS, PM, W
U10	potrafi wskazywać podobieństwa i różnice między normami etycznymi i prawnymi	G.U23.	O, PS, PM, W
U11	potrafi wyjaśniać i stosować normy zawarte w Kodeksie Etyki Lekarskiej oraz międzynarodowe normy etyki lekarskiej	G.U25.	O, PS, PM, W, K ustne
K01	jest gotów do przestrzegania tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta	K.3.	O
K02	jest gotów do podejmowania działań wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby	K.4.	O
K03	jest gotów do przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób	K.11.	O

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć								
Ip. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć						
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy
W01	D.W4.		X					
W02	D.W5.		X					
W03	D.W12.		X					
W04	D.W14.		X					
W05	D.W15.		X					
W06	D.W16.		X					
W07	D.W17.		X					
W08	G.W27.		X					
U01	D.U1.		X					
U02	D.U2.		X					
U03	D.U4.		X					
U04	D.U5.		X					
U05	D.U6.		X					
U06	D.U9.		X					
U07	D.U10.		X					
U08	D.U11.		X					
U09	D.U12.		X					
U10	G.U23.		X					
U11	G.U.25.		X					

K01	K.3.		X				
K02	K.4.		X				
K03	K.11.		X				

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
lp. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr zimowy			
Seminaria			
TK01	Obowiązujące zasady etyczne w naukach biomedycznych. Przysięga Hipokratesa i inne przysięgi lekarskie. Deklaracja helsińska, tokijska, genewska. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, polskie kodeksy etyki lekarskiej- przedwojenny Kodeks Izb Lekarskich, Zbiór zasad etyczno-deontologicznych polskiego lekarza, Kodeks Etyki Lekarskiej, Europejska konwencja bioetyczna.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK02	Problemy moralne podejmowanych badań i eksperymentów oraz ich zastosowań. Transplantologia, eksperymenty medyczne- aspekty etyczne i prawne.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK03	Poszanowanie prawa i godności ludzkiej. Poszanowanie etycznych i moralnych zasad prowadzenia eksperymentu medycznego. Zagrożenia i korzyści wynikające z prowadzenia badań w naukach medycznych i biomedycznych.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK04	Etyczne aspekty w okresie choroby, umierania i śmierci. Problem eutanazji w świetle medycyny hipokratejskiej. Dylematy prawne i etyczne związane z reanimacją i uporczywą terapią.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK05	Etyka a epidemiologia. Ekonomiczne uwarunkowania nauk medycznych i biomedycznych.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK06	Ochrona własności przemysłowej, intelektualnej i prawa autorskiego.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK07	Wybrane zagadnienia z historii medycyny w zakresie pojęć z bioetyki. Spostrzeżenia i rozważania w rozwoju nauk medycznych i biomedycznych.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.

Zalecana literatura:
Literatura podstawowa
1. Brzeziński T. , Etyka lekarska, wyd. 2, Warszawa: PZWL, 2012.
2. Beauchamp T.L., Childress J.F. , Zasady etyki medycznej, tłum. W. Jacórzyński, Warszawa: Książka i Wiedza, 1996.
3. Biesaga T. , Elementy etyki lekarskiej, wyd. 2, Kraków: Medycyna Praktyczna, 2011.
4. Gillon R. , Etyka lekarska: problemy filozoficzne, tłum. J. Szczęsny, Warszawa: PZWL, 1997.
5. Hartman J. , Bioetyka dla lekarzy, Warszawa: Wolters Kluwer, 2011.
6. Holówka J. , Etyka w działaniu, Warszawa: Prószyński i S-ka, 2001.
7. Kodeks Etyki Lekarskiej (tekst jednolity), uchwalony dnia 18 maja 2024 r. przez XVI Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Lekarzy.
8. Łuków P. , Granice zgody: autonomia zasad i dobro pacjenta, Warszawa: Scholar, 2005.
9. Muszala A. , Wybrane zagadnienia etyczne z genetyki medycznej, Kraków: Wydawnictwo Naukowe PAT, 1998.
10. Muszala A. (red.), Encyklopedia bioetyki, wyd. 2 uzupełn., Radom: Polwen, 2009.
11. Nowacka M. , Etyka a transplantacje, wyd. 2, Warszawa: PWN, 2010.
12. Olejnik S. , Etyka lekarska, Katowice: Unia, 1995.
13. Szewczyk K. , Bioetyka. T. 1-2, Warszawa: PWN, 2009.
14. Ślipko T. , Bioetyka. Najważniejsze problemy, wyd. 2, Kraków: Petrus, 2012.
15. Bernard J. , Od biologii do etyki, tłum. E. Kańska, Warszawa: PWN, 1994.
16. Konwencja o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny (Konwencja z Oviedo), 1997.
17. Fenigsen R. , Przysięga Hipokratesa. Rozważania o etyce lekarskiej, Warszawa: Świat Książki, 2010.
18. Supady J. , Historia dentystyki w zarysie, Łódź: Uniwersytet Medyczny, 2011.
19. Rada Europy, Prawa człowieka a etyczne i moralne wymiary ochrony zdrowia, tłum. T. Jasudowicz, Toruń: TNOiK, 2005.
20. WMA Declaration of Geneva (The Physician's Pledge), amended by the 68th WMA General Assembly, Chicago, 2017. (dostępne w języku angielskim)
21. WMA Deklaracja Helsińska – Etyczne zasady prowadzenia badań medycznych z udziałem ludzi, uaktualniona (np. Fortaleza 2013).
22. Ziółkowska-Rudowicz E. , Kładna A., Kształcenie empatyczne lekarzy. Cz. I-IV, „Polski Merkurusz Lekarski”, 2010, t. XXIX, nr 172-174.
Literatura uzupełniająca
1. Dokumenty etyczne WMA (World Medical Association): www.wma.net
2. Kielanowski T. (red.), Etyka i deontologia lekarska, Warszawa: PZWL, 1985.
3. Heimann T. , Etyka lekarska i obowiązki lekarza. Deontologia, Warszawa: Gebethner i Wolff, 1917.
4. Chyrowicz B. , O sytuacjach bez wyjścia w etyce, wyd. 2, Kraków: Znak, 2021.
5. Biegański W. , Myśli i aforyzmy o etyce lekarskiej, Warszawa: NIL, 2010 (reprint wydania z 1957).
6. Abramsky L., Chapple J. , Diagnostyka prenatalna, Warszawa: PWN, 1996.
7. Świerczyński M., Traple E. (red.), Prawo farmaceutyczne, wyd. 2, Warszawa: Wolters Kluwer, 2023.
8. MacIntyre A. , Krótka historia etyki, wyd. 3, Warszawa: PWN, 2023.
9. Singer P. , Etyka praktyczna, wyd. 3, Warszawa: Książka i Wiedza, 2018.

10. GCP (Dobra Praktyka Kliniczna): Zasady dobrej praktyki badań klinicznych Międzynarodowej Konferencji ds. Harmonizacji (ICH GCP), tekst ujednoczony (np. Aneks 2016 – ICH E6 R2).
11. Tulczyński A. , Wzory osobowe polskiej deontologii lekarskiej, Warszawa: Polskie Towarzystwo Higieniczne, 1993.
12. Rezolucja WMA z Berlina (2024/25): Deklaracja w sprawie etycznego wykorzystania Sztucznej Inteligencji w opiece medycznej i badaniach naukowych.
13. Wytyczne WHO: Etyka i zarządzanie sztuczną inteligencją w celach zdrowotnych, Genewa: Światowa Organizacja Zdrowia, 2024.

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]
	W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	7
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	13
Czytanie wskazanej literatury	15
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	10
Przygotowanie do egzaminu	
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	45
Punkty ECTS	0,25
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZC – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne